משניות מבוארות מסכת פסחים פרק ג

שאינו חייב עוד להפרישה, **ובמעשר שני והקדש** בלבדם הבית שיכול לפדותו **שנפדו**, על ידי בעלים שצריכין לוהוסיף חומש ונתן את הקרן ולא את החומש דחומש אינו מעכב, **והכהנים בחלה ובתרומה** אף על פי שאסורה לזרים, **אבל לא בטבל** מלשון טל טב לא שאינו מעושר, ואפילו חייב רק מדרבנן כגון עצירן

ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני שלא נפדו. חלות תודה ורקיקי נזיר, עשאן לעצמו, אין יוצאין בהן. עשאן לבהן, יוצאין בהן: ו ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחזרת ובעלשין ובתמכא ובמרור. יוצאין בהן בין לחין בין יבשין, אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין, ומצטרפין לכזית. ויוצאין בקלח שלהן, ובדמאי, ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו: ז אין שורין את המרקח לתרנגולים, אבל סכין ומטבילין אותו בהן. מי תשמישו של נחתום, ישפכו, מפני שהן מחמיצין:

פרק ג א אלו עוברין בפסח, כתח הבבלי, ושכר המדי, וחומץ האדומי, וזיתום המצרי, ושמן של צבעים, ולעמלן של טבחים, וקולן של סופרים. רבי אליעזר אומר, אף תכשיטי נשים. זה הכלל, כל שהוא ממין דגן: ב בצק שבסדקי ערבה שלשין בה בצק, והבצק מחזק שבריה, אם יש בזית במקום אחד בהן בזית לבער, ואם לא, שאין בו בזית במקום אחד. בטל במיעוטו, ובאין עושה לחזק שאינו מבטלו ובאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. וכן לענין הטמאה, אם יש בו בזית. מכיון משום פרת אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו: ב) בצק שבסדקי ערבה שלשין בה בצק, והבצק מחזק שבריה, אם יש בזית במקום אחד בהן לבער, ואם לא, שאין בו בזית במקום אחד. בטל במיעוטו, ובאין עושה לחזק שאינו מבטלו ובאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. וכן לענין הטמאה, אם יש בו בזית. מכיון משום פרת אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו: ג כיצד מפרישין חלה בטמאה. כל אחת ואחת לבדה, ואם אינו יודע לבדה, יבטל אחת מן העריבה, ובנגע בו נטמאת העריבה. אבל בשאר ימות השנה אינו תלוי בבזית, אלא אם מקפיד עליו, ועתידה לטלו משם, ולא נטמאת העריבה, אפילו פחות מבזית. ואם רוצה בקימוי, אפילו יותר מכזית. הרי הוא בערבה, ואין בערבה עצמה ונטמאת. דדבר הניעה שעל ידי שתתרחל לתחמיר קולו משתמה. בצק החרש שמסכין אותו ואינו משמיעו קול שהתחמיר, יש גורסין החרס שקשה שמסכין אותו, ואינו מכר אם לא שיבא בחלוף אותו שהתחמיר, אנו אומרים שגם זה התחמיר, ולכן הרי זה אף על פי שאין מסיירין בו אסור, דמן הסתם הטמאה, ובאין עכשיו בחלוף מיל, ואשה שני בחלוף שעה, דהיינו 24 דקות ותניא"ט כתב דשיעור18 דקות, הטבח מחלוקתן, הוא דהרמב"ם משער מהלך אדם בינוני 10 פרסה דהיינו 40 מיל, מעלות השתר עד צאת הכוכבים, ומצא דמהנני עד שקיעה שהוא 12 שעות מהלך רק 30 מיל, 30 לחלק 40-72, ושאר פוסקים סוברים דמהנני עד השקיעה הולך 40 מיל, 40 לחלק 72-180. **ג) כיצד מפרישין חלה בטמאה,** כשנטמאת העלה שאינה ראויה לאכילה, **ביום טוב** של פסח דאסור לאפותה, ואם יעדו מוצאי יום טוב מביאה לידי חימוץ, וגם להאכילה לכלבים אסור, דאין מבערין קדשים ביום טוב, **רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם עד שתאפה,** דבשעה שאופה אותה כל אחת ואחת לאכילה, **ביום טוב** הוא מבטלה ועד מוצאי יום טוב מביאה לידי חימוץ, וגם להאכילה לכלבים אסור, דאין מבערין קדשים ביום טוב, **רבי אליעזר אומר,** בשעה שאופה אותה כל אחת ואחת לאכילה, **יכול להפרישה** מבטלן חלה אחת. דסבירא ליה הסל מצרפן לחלה. וכן סבירא ליה הואיל שיכול לישאל עליו ולעשות התיכה אחרת חלה הרי הוא כשלו **רבי יהודה בן בתירא אומר תטיל בצונן** שאם לא תחמיר, סבירא ליה דלא אמרינן הואיל, אלא כיון שיש

מעפש וחלב, ועשוי לטבל בו המאכל. **ושכר המדי,** שהוא מחטים או משעורים, **וחומץ האדומי,** שבאדום נותנים שעורין ביין, ומשהיין אותן עד שיחמיצו. **וזיתום המצרי,** שעורין שעורים ומלח וכרכום במים, ועושין אותן לרפואה. **וזומן** סבין **של צבעים,** שמשתמשין בהן למלאכתן, **ומעמלן של טבחים,** לחם שעושין מתבואה שלא בקדירה כדי לשאול הזהמת הקדירה. **וקולן של סופרים** מעפר הנופל מן הרחיים בשעת טחינת חטין **של סופרים** שמדבקין בהן הניירות, **רבי אליעזר אומר, אף תכשיטי נשים,** שעושין עשה מסבין להשיר עטרותיהן, דסובר אף חמץ נוקשה אסור על ידי תערובות, דלא כתנא קמא דסובר דנוקשה בעין אסור ולא על ידי תערובת. **זה הכלל כל שהוא ממין דגן** ומעורב במים, **הרי זה עובר** מבערם מן העולם **בפסח, הרי כל אלו באזהרה** אם יש בהן בזית בכדי אכילת פרס, דהיינו ג' בצים ולרמב"ם ד' בצים. **ואין בהם משום פרת** אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו: **ב) בצק שבסדקי ערבה** שלשין בה בצק, והבצק מחזק שבריה, **אם יש בזית במקום אחד** בהן לבער, **ואם לא,** שאין בו בזית במקום אחד. **בטל במיעוטו,** ובאין עושה לחזק שאינו מבטלו ובאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. **וכן לענין הטמאה,** אם יש בו בזית. מכיון משום פרת אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו, ובאין עושה לחזק שאינו מבטלו, דבאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. **וכן לענין הטמאה,** אם יש בו בזית. מכיון שהרי הוא בערבה, ואין בהן משום פרת, חייב לבער, ואם לא, בטל במיעוטו. וכן לענין הטמאה, אם מקפיד עליו, חוצץ. ואם רוצה בקימוי, הרי הוא כערבה. בצק החרש, אם יש כיוצא בו שהתחמיץ, הרי זה אסור: **ג** כיצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב, רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם, עד שתאפה. רבי יהודה בן בתירא אומר, תטיל בצונן.

ד' כסלו

משניות מבוארות מסכת פסחים פרק ד

אבל אם הערבוב הוא לדבר מצוה, כגון לילך לנגם אבלים, או לכבוד חולים, או לבית המשתה, ובטלו בלבו: **ח) וכן מי שיצא מירושלים, ונזכר שיש בידו בשר קודש** מקודשים קלים, שנפסל מלאכלו אם יצא חוץ לחומה, **אם עבר** מקום הנקרא **צופים,** שמשם רואים בית המקדש, **אם הטיח** בהם לחזור, ולכן **שורפו במקומו. ואם לאו שלא עבר** צופים **חוזר לירושלים ושורפו,** דליליף מתיבות שקדיר לשון המקום דמקום אכילתו, ומירי באכסנאי שאין לו עצים, ולכן **שורפו לצד הבירה** בית המקדש **מצאי המערבה** ועד כמה באיש שיעור זה ששכח חמץ בביתו, **לא בשר קודש בידו, הן חוזרין לשורף** החמץ אז בשר קודש, **רבי מאיר אומר, זה חמץ, וזה בשר קודש, בבצירה,** דחמץ פחות מבצירה מבטלו בלבו, ובשר קודש שעורו בטעמתו, כמו שאין אוכל מטמא פחות מביצה קל אין צריך לחזור על פחות מביצה. **רבי יהודה אומר, זה וזה בכזית,** לשעור איסורו שהוא בכזית, דבין חמץ ובין בשר קודש שיעורו בכזית, **וחכמים אומרים, בשר קודש בכזית,** משום דומגרא דקדשים, **וחמץ** שהוא חלין, חוזר רק בכבצה.

פרק ד א) מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים, עד חצות היום עושין, מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה גם לפני חצות, כדי בהן בזית בכדי אכילת פרס, דהיינו ג' בצים ולרמב"ם ד' בצים. **ואין בהם משום פרת** אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו: **ב) בצק שבסדקי ערבה** שלשין בה בצק, והבצק מחזק שבריה, אם יש בזית במקום אחד בהן לבער, ואם לא, שאין בו בזית במקום אחד. **בטל במיעוטו,** ובאין עושה לחזק שאינו מבטלו ובאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. **וכן לענין הטמאה,** אם יש בו בזית. מכיון משום פרת אם אוכלן, דעל תערובת אין בו כרת, רק איסור לא תעשה, ולוקה על אכילתן בשעור, ולבערם אפילו במשהו, ובאין אפילו בחפות מזבח זית לבער, שמא יבא לטלו בפסח. **וכן לענין הטמאה,** אם יש בו בזית. מכיון שהרי הוא בערבה, ואין בהן משום פרת, חייב לבער. **ג) כיצד** אם יש בו בזית בכל אחת ואחת לבדה, ואם אינו יודע לבדה, יבטל אחת מן העריבה, ובנגע בו נטמאת העריבה. אבל בשאר ימות השנה אינו תלוי בבזית, אלא אם מקפיד עליו, ועתידה לטלו משם, וחוצץ, ולא נטמאת העריבה, אפילו פחות מבזית. ואם רוצה בקימוי, אפילו יותר מכזית. הרי הוא בערבה, ואין בערבה עצמה ונטמאת. דדבר הניעה שעל ידי שתתרחל לתחמיר קולו משתמה. **בצק החרש** שמסכין אותו ואינו משמיעו קול שהתחמיר, יש גורסין החרס שקשה שמסכין אותו, ואינו מכר אם לא שיבא בחלוף אותו שהתחמיר, אנו אומרים שגם זה התחמיר, ולכן **הרי זה** אף על פי שאין מסיירין בו אסור, דמן הסתם הטמאה, ובאין עכשיו בחלוף מיל, ואשה שני בחלוף שעה, דהיינו 24 דקות ותניא"ט כתב דשיעור18 דקות, הטבח מחלוקתן, הוא דהרמב"ם משער מהלך אדם בינוני 10 פרסה דהיינו 40 מיל, מעלות השתר עד צאת הכוכבים, ומצא דמהנני עד השקיעה שהוא 12 שעות מהלך רק 30 מיל, 30 לחלק 40-72, ושאר פוסקים סוברים דמהנני עד השקיעה הולך 40 מיל, 40 לחלק 72-180. **ג) כיצד מפרישין חלה בטמאה,** כשנטמאת העלה שאינה ראויה לאכילה, **ביום טוב** של פסח דאסור לאפותה, ואם יעדו מוצאי יום טוב מביאה לידי חימוץ, וגם להאכילה לכלבים אסור, דאין מבערין קדשים ביום טוב, **רבי אליעזר אומר, לא תקרא לה שם עד שתאפה,** דבשעה שאופה אותה כל אחת ואחת לאכילה, **יכול להפרישה** מבטלן חלה אחת. דסבירא ליה הסל מצרפן לחלה. וכן סבירא ליה הואיל שיכול לישאל עליו ולעשות התיכה אחרת חלה הרי הוא כשלו **רבי יהודה בן בתירא אומר תטיל בצונן** שאם לא תחמיר, סבירא ליה דלא אמרינן הואיל, אלא כיון שיש

ד' כסלו

לו הנאה שיכול לתנו לכל כהן מצרה, דטובת הנאה מסולן הוא. **אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמץ שמוהרין עליו בבל יראה ובבל יפצא** דברי אינו שלו, וגם של כהן לא הוי עד שתגיע לידו, ואין צריך לבערו, ולא אמרינן הואיל, **אלא מפרשתה ומניחתה עד הערב** למוצאי יום טוב, **ואם**

אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמץ שמוהרין עליו בבל יראה ובבל יפצא, אלא מפרשתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה, החמצה: ד רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות בצק כאחת, ואיזו תנור מלא, ואלו הנשים בתנור אחד זו אחר זו, אף על פי שאחת מקמצת את השניה, בצק ריצוף לחוש לחמץ. וחכמים אומרים, שלש נשים שהן עוסקות בבצק בשעה אחת, צריכין להיות אחת מן הנשים לשה, ואחת עורכת דהיינו מגלגלת הבצק לעשות דקות, ומשחמתן במים, ואחת אופה, דאם הוכל אופין ומתמיעים אחת על השניה יכול להחמיץ. רבי עקיבא אומר, לרבן גמליאל, לא כל הנשים דיש עצלנות, והאוכלו חייב כרת הנעים דיש עצים שאינם בוערות בטוב, ולא כל התנורים דיש תנור מתחמם מהר שוין, ואם אין כולן עוסקין בבצק יכול לבוא פעם לידי חימוץ, זה הכלל שצריכין לזהר, תפח שרואה הבצק מתחיל לתפוח, תלטש דיהיה במים בצונן, ותחליק פני העיסה: ה אמר שקרעין לא החמיץ כל צרכו ישרף, אף שעדיין אינו חמץ ממש, והאוכלו פטור מלקות חכרת. סדוק ישרף, והאוכלו חייב כרת שזה חמץ גמור. אזהו שאור, כקרני חגבים, שיש בו סדקים מעטים כאלה לכאן ואחת לכאן. אזהו סדוק שיש בו הרבה סדקים עד שנתערבו סדקיו זה בזה, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים, זה קרני חגבים, וזה שנתערבו סדקיו, והאוכלו חייב כרת, דאפילו קרני חגבים נקרא חמץ גמור, דעל כל סדק של מעלה יש לך כמה סדקים למטה, ואיזהו שאור שאין חייבין עליו כרת, כל שהרכיסיו פנין נתלבנו, כאדם שעמדו שערותיו מפחד, שפנין מכסיפין ואין בו שום סדוק: **ו) ארבעה שרי שחל להיות בשבת, מבערים את הכל, חוץ משעור קדשות השבת יבער מלפני השבת, **דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים,** שאיכלום. **רבי אליעזר בר צדוק אומר, תרומה** יבער מלפני השבת, **ואיזהו** להאכילה לבהמה ולזרים, **וחלין בזמנן** שיכול למצוא להם אוכלים הרבה. **ז) הוהולך** בערב **לשחט אם בסוח,** וכן **ולמנול את בנו, וכן ולאכול סעדת** הראש"ש דהיינו הזיעה, אבל לאחר הרחיצה אסור. **אם לעלות אדם חטיו ויניחם על מקמו בפסח, מפני שהן מחמיצות,** מן הרוק דרוק מחמיץ: **ח) אין נותנין את הקמח לתוך** הרחוסה, **מפני** המים, ועשוי לטבול, מפני שהוא מחמיץ. וכן אין נותנין **את לתוך** הרחדל שיש בו מים, **ואם נתן לתוך** הרחדל דקאי, הרחדל חריף ואינו מעכר כמו הרחוסה מפני שהוא חריף. **ורבי מאיר אוסר,** אפילו בחרדל דסבירא ליה דגם בחרדל מחמיץ מיד. **אין מבשלין את קדרן בפסח, לא במשקין,** דקתיב (שמות יב, ט) "לא תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים" **ולא במי פירות,** מלשון הכפול "ובשל מבושל" מרבינן לכל מיני משקין **אבל סכין** בשעת צליתו, **ומטבילין אותו** אחר צליתו, **בהן** במשקין ובמי פירות, או אפי' קודם בשולו מתר לסוך אותו במי פירות (כפ"ז מ"ב) **מי תשמישו של נחתום** שמעצנו בהן ידיו בשעה שמחליק את המצה, **ישפכו** למקום מדרון, **מפני שהן מחמיצין:**

פרק ג א) אלו המינים **עוברין** מן העולם **בפסח,** שצריך לבערם, ואף על פי שאין עוברים עליהם בבל יראה, **כתח הבבלי,** שעשוי מלחם

לו הנאה שיכול לתנו לכל כהן מצרה, דטובת הנאה ממון הוא. אמר רבי יהושע, לא זה הוא חמץ שמוהרין עליו בבל יראה ובבל יפצא דברי אינו שלו, וגם של כהן לא הוי עד שתגיע לידו, ואין צריך לבערו, ולא אמרינן הואיל, **אלא מפרשתה ומניחתה עד הערב** למוצאי יום טוב, **ואם**

החמיצה החמיצה: ד) רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות בצק כאחת, ואיזו תנור מלא, ואלו הנשים בתנור אחד זו אחר זו, אף על פי שאחת מקמצת את השניה, בצק ריצוף לחוש לחמץ. וחכמים אומרים, שלש נשים שהן עוסקות בבצק בשעה אחת, צריכין להיות אחת מן הנשים לשה, ואחת עורכת דהיינו מגלגלת הבצק לעשות דקות, ומשחמתן במים, ואחת אופה, דאם הוכל אופין ומתמיעים אחת על השניה יכול להחמיץ. רבי עקיבא אומר, לרבן גמליאל, לא כל הנשים דיש עצלנות, והאוכלו חייב כרת הנעים דיש עצים שאינם בוערות בטוב, ולא כל התנורים דיש תנור מתחמם מהר שוין, ואם אין כולן עוסקין בבצק יכול לבוא פעם לידי חימוץ, זה הכלל שצריכין לזהר, תפח שרואה הבצק מתחיל לתפוח, תלטש דיהיה במים בצונן, ותחליק פני העיסה: ה אמר שקרעין לא החמיץ כל צרכו ישרף, אף שעדיין אינו חמץ ממש, והאוכלו פטור מלקות חכרת. סדוק ישרף, והאוכלו חייב כרת שזה חמץ גמור. אזהו שאור, כקרני חגבים, שיש בו סדקים מעטים כאלה לכאן ואחת לכאן. אזהו סדוק שיש בו הרבה סדקים עד שנתערבו סדקיו זה בזה, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים, זה קרני חגבים, וזה שנתערבו סדקיו, והאוכלו חייב כרת, דאפילו קרני חגבים נקרא חמץ גמור, דעל כל סדק של מעלה יש לך כמה סדקים למטה, ואיזהו שאור שאין חייבין עליו כרת, כל שהרכיסיו פנין נתלבנו, כאדם שעמדו שערותיו מפחד, שפנין מכסיפין ואין בו שום סדוק: **ו) ארבעה שרי שחל **להיות בשבת, מבערים את הכל,** חוץ משעור קדשות השבת יבער מלפני השבת, **דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים,** שאיכלום. **רבי אליעזר בר צדוק אומר, תרומה** יבער מלפני השבת, **ואיזהו** להאכילה לבהמה ולזרים, **וחלין בזמנן** שיכול למצוא להם אוכלים הרבה. **ז) הוהולך** בערב **לשחט אם בסוח,** וכן **ולמנול את בנו, וכן ולאכול סעדת** הראש"ש דהיינו הזיעה, אבל לאחר הרחיצה אסור. **אם לעלות אדם חטיו ויניחם על מקמו בפסח, מפני שהן מחמיצות,** מן הרוק דרוק מחמיץ: **ח) אין נותנין את הקמח לתוך** הרחוסה, **מפני** המים, ועשוי לטבול, מפני שהוא מחמיץ. וכן אין נותנין **את לתוך** הרחדל שיש בו מים, **ואם נתן לתוך** הרחדל דקאי, הרחדל חריף ואינו מעכר כמו הרחוסה מפני שהוא חריף. **ורבי מאיר אוסר,** אפילו בחרדל דסבירא ליה דגם בחרדל מחמיץ מיד. **אין מבשלין את קדרן בפסח, לא במשקין,** דקתיב (שמות יב, ט) "לא תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים" **ולא במי פירות,** מלשון הכפול "ובשל מבושל" מרבינן לכל מיני משקין **אבל סכין** בשעת צליתו, **ומטבילין אותו** אחר צליתו, **בהן** במשקין ובמי פירות, או אפי' קודם בשולו מתר לסוך אותו במי פירות (כפ"ז מ"ב) **מי תשמישו של נחתום** שמעצנו בהן ידיו בשעה שמחליק את המצה, **ישפכו** למקום מדרון, **מפני שהן מחמיצין:**

פרק ג א) אלו המינים **עוברין** מן העולם **בפסח,** שצריך לבערם, ואף על פי שאין עוברים עליהם בבל יראה, **כתח הבבלי,** שעשוי מלחם